

Model kształcenia tradycyjnego a model kształcenia opartego na doświadczeniu

Modele kształcenia

Model kształcenia tradycyjnego

Model kształcenia za pomocą
metod aktywizujących ucznia

Model kształcenia tradycyjnego

cechy:

- Ogrom wiedzy w zakresie każdego przedmiotu powoduje, że poszczególne przedmioty rywalizują o czas dla nich.
- Tradycyjne programy, szufladkujące proces przekazywania i zdobywania wiedzy (suche ćwiczenia, oderwane od siebie podręczniki i wyodrębnione przedziały czasowe dla każdego przedmiotu), zniechęcają uczniów do samodzielnej nauki.
- W konstrukcji programów brak uwagi na różnice w zainteresowaniach i doświadczeniach poszczególnych uczniów.
- Wewnętrzna motywacja uczniów do nauki jest osłabiana przez tradycyjny sposób oceniania, testy i sprawdziany
- Rywalizacja i porównywanie z innymi - wywołuje zubożenie, nieufność i sceptycyzm, zamiast wzmacniania odpowiedzialności i lojalności.
- Uczniowie i nauczyciele rzadko mają możliwości wpływania na sposób i formę oceniania, która jest przeważnie narzucona z góry.

Model kształcenia tradycyjnego

cechy:

- Metody podające
- Dydaktyka wydaje się być „wlewaniem” obowiązkowych informacji do „obojętnych, pustych naczyń” - umysłów uczniów.
- Bezwzględne posłuszeństwo, nagrody i kary składają się na relację pomiędzy nauczycielem a uczniem,
- brak zaufania, konflikty, strach

klasyfikacja metod nauczania i uczenia się
ze względu na styl pracy nauczyciela oraz
poziom aktywności ucznia

1. metody nauczania i uczenia się tradycyjnego.
2. metody nauczania i uczenia się oparte na doświadczeniu

Metody nauczania i uczenia się tradycyjnego

- 1. opowiadanie** – słowne, obrazowe przedstawienie jakiegoś zjawiska, wydarzenia, sytuacji z opisem najbardziej charakterystycznych szczegółów;
- 2. opis** – forma opowiadania, któremu towarzyszy pokaz – analiza cech omawianego przedmiotu, czy zjawiska;

Metody nauczania i uczenia się tradycyjnego

3. **wykład** – opis układu rzeczy, zjawisk, procesów, wydarzeń oraz ukazanie związków i zależności pomiędzy nimi, aktywizuje myślenie hipotetycznie – dedukcyjne słuchaczy;
4. **dyskusja** – forma polemiki w celu wymiany poglądów, konfrontacji stanowisk, opinii, rozwiązywania problemów, wymaga umiejętności precyzowania i uzasadniania;

Metody nauczania i uczenia się tradycyjnego

5. **pogadanka** - rozmowa nauczająca, jedna z metod poszukujących, połączona z odpytywaniem ucznia, jest takim sposobem nauczania charakteryzującym się tym, że nauczyciel przedstawia uczniom pewną dozę wiadomości, zadaje pytania, wzywa do odpowiedzi, a następnie dostarcza informacji zwrotnej, chwalać lub poprawiając ucznia. Rozmowa nauczyciela z uczniami oparta jest na wzorze dialogów sokratejskich. Nauczyciel zna cel i logiczny ciąg zadawanych pytań, w odróżnieniu do ucznia, który bazuje jedynie na podstawowych informacjach o temacie lekcji;
6. **praca pod kierunkiem – praca indywidualna lub grupowa w poparciu o słowo pisane**, celem jest kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy, rozwijania intelektualnych możliwości uczniów, krytyki i interpretacji źródeł.

Metody nauczania i uczenia się oparte na doświadczeniu

1. burza mózgów – „przeznaczona do samodzielnego i szybkiego wymyślania przez uczniów zbioru hipotez i przy wykorzystaniu myślenia intuicyjnego”, w celu tworzenia nowych idei, szukania rozwiązań problemów, polega na zespołowym wytwarzaniu jak największej ilości pomysłów bez ich oceniania, a następnie sprawdzaniu, wartościowaniu wytworzonych pomysłów i wybraniu najwłaściwszego z nich;
 2. gry dydaktyczne – uczenie się przebiega we współpracy z innymi, „to rodzaj metod nauczania należących do grupy metod problemowych i organizujących treści kształcenia w modele rzeczywistych zjawisk, sytuacji lub procesów w celu zbliżenia procesu poznawczego uczniów do poznania bezpośredniego, dzięki dostarczeniu okazji do manipulowania modelem”;
 3. metoda sytuacyjna – polega na prezentacji opisu jakiejś typowej sytuacji oraz rozważenia argumentów za i przeciw danemu rozwiązaniu, celem jest tutaj zdobycie umiejętności podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów
- Kruszewski K. (red), Sztuka nauczania, czynności nauczyciela, Warszawa 1993, s.165,171.

Metody nauczania i uczenia się oparte na doświadczeniu

- Uczenie się przez doświadczenie nie zaczyna się od zapoznania z uporządkowanym zbiorem zasad, pojęć i reguł, tak jak w tradycyjnym sposobie uczenia się, ale rozpoczyna się od konkretnych przeżyć lub czynności, które są obserwowane i na ich podstawie snuje się refleksje, formuje pojęcia i zasady nadające się do zastosowania w odmiennych sytuacjach.

Uczenie się oparte na doświadczeniu wg D. Kolba przebiega w sposób czteroetapowy i polega na:

- 1. zdobywaniu konkretnych doświadczeń** poprzez: ćwiczenia, wykonywanie różnych, konkretnych zadań indywidualnie i w małej grupie,
- 2. obserwacji, analizie i refleksji:** autorefleksja i dyskusja w grupie na temat wykonanego zadania czy ćwiczenia, wyrażanie opinii i uczuć,
- 3. zdobywaniu wiedzy teoretycznej, sformułowaniu idei i zasad:** zapoznanie się z teorią związaną z ćwiczeniem, zadaniem,
- 4. własnym eksperymentowaniu,** sprawdzaniu w różnych warunkach osobistych teorii i koncepcji: planowanie i wykorzystywanie nabytych umiejętności w życiu i pracy, określenie własnych potrzeb, co do dalszego doświadczania.

Kolb D., *Experiential learning*, Prentice Hall New Jersey 1984,
Copyright © by Danuta Anna

Uczenie się oparte na doświadczeniu wg D. Kolba

Uczenie się przez doświadczenie oparte jest na trzech założeniach:

1. Uczymy się najlepiej, jeśli osobiście jesteśmy włączeni poprzez nasze działania i emocje w sytuację edukacyjną.
2. Uczymy się najlepiej, jeśli wolno nam samodzielnie ustanawiać cele nauki i zachować w ustalonych ramach swobodę dochodzenia do nich.
3. Uczenie się przez doświadczenie jako proces generalizowania własnych bezpośrednich doświadczeń i wyciągania z nich wniosków, bardziej angażuje jednostkę w uczenie się i wymaga wzięcia części odpowiedzialności za uporządkowanie wniosków, jakich dostarczyły nam nasze przeżycia.

Johnson D.W., Johnson F.P., *Joining together: Group theory and group skills*, Englewood Cliffs N.J.: Prentice-Hall 1975, s.7,

Warunkiem skuteczności uczenia się przez doświadczenie jest:

1. zachowanie całego cyklu uczenia się,
2. uwzględnianie indywidualnych różnic w stylach uczenia się i tempie uczenia się,
3. odmienne podejście do roli nauczyciela i ucznia:
 - bliższe poznanie i nawiązanie kontaktu emocjonalnego z uczniami przez nauczyciela, całościowe spojrzenie na ucznia,
 - stwarzanie atmosfery współpracy, akceptacji, zaufania, wzajemnego wsparcia,
 - tworzenie z uczniami reguł pracy w grupie, aby umożliwić uczniom wzięcie odpowiedzialności za własne wybory oraz efektywne porozumiewanie się z innymi,
 - przy ocenianiu zwracanie uwagi na pozytywne wzmocnienia, jako ważnego elementu kształtowania poczucia własnej wartości,
 - wprowadzenie elementów zabawy, humoru, które aktywizują i zwiększają
 - koncentrację uwagi i integrację grupy.

Woynarowska B., Podstawy teoretyczne i strategia edukacji zdrowotnej w szkole,
w: Lider nr 1"99, s. 11-14,

przy wykorzystaniu metod aktywizujących **nauczyciel** powinien:

- być przewodnikiem, liderem, animatorem uczących się
- czuwać nad dynamiką pracy grupy – organizować pracę grupy, stawiać zadania,
- umieć wykorzystywać wszystkie środki i umiejętności w pracy z grupą i nie wchodzić w rolę „eksperta”,
- posiadać umiejętności komunikowania się z ludźmi, tworzenia atmosfery bezpieczeństwa i zaufania,
- umieć zachować równowagę pomiędzy ustalonym programem, a potrzebami uczestników oraz między potrzebami grupy i jej poszczególnych członków.

Wykorzystanie metod aktywizujących ma umożliwić uczniowi bycie niezależnym od nauczyciela i kształtowanie własnych umiejętności uczenia się.

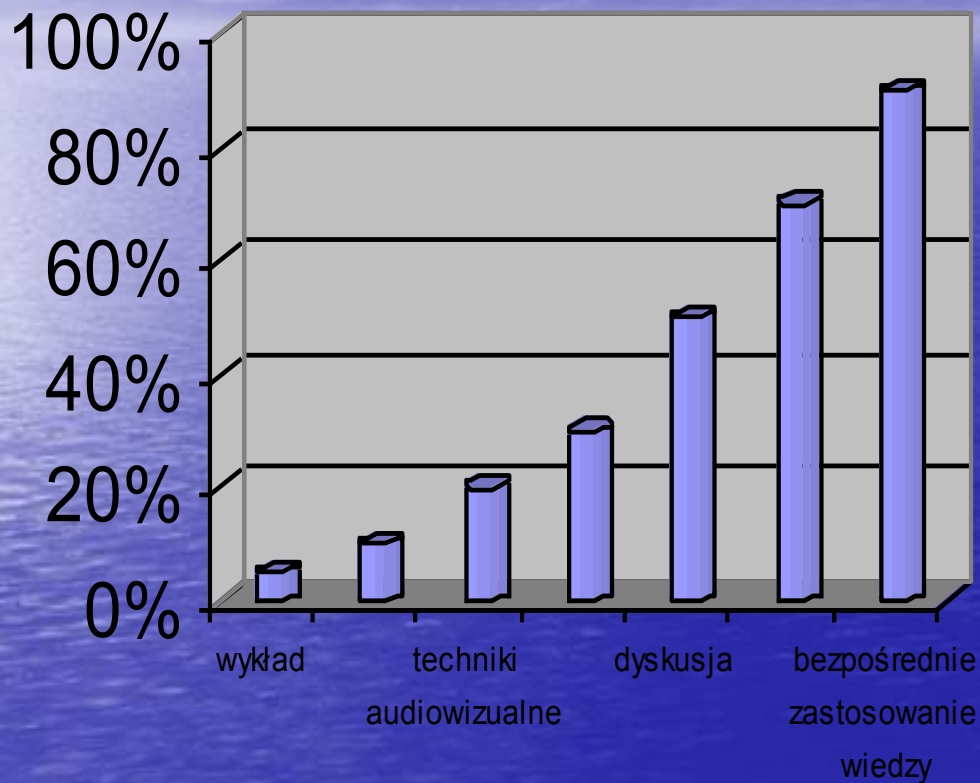
Uczeń powinien:

- akceptować własną odpowiedzialność za uczenie się,
- rozumieć własne potrzeby w zakresie uczenia się,
- znać swój styl uczenia się: jego mocne i słabe strony,
- odnosić zdobywaną wiedzę do siebie i własnej sytuacji.

Skuteczność metod kształcenia w zapamiętywaniu

- Wykład – 5%
- Tekst – 10%
- Techniki audiowizualne – 20%
- Demonstracja – pokaz – 30%
- Dyskusja – 50%
- Nauka w działaniu – 70 %
- Nauczanie przez bezpośrednie zastosowanie wiedzy – 90%.

Kędziera-Osuchowska M., Kuziel E., Zajęcia warsztatowe z edukacji zdrowotnej, W: Nowoczesna pielęgniarka i higienistka, Centrum Edukacji Medycznej, Warszawa 1995, s. 63,

metody nauczania i uczenia się

wykres skuteczności metod nauczania i uczenia się w zapamiętywaniu